

Çocukerkil Aileler

Zeynep Atalay
Psikolog

Postmodern dönemle birlikte insan yaşamının merkezinde olan pek çok kurum şekil değiştirmeye başlamıştır. Bu kurumlardan biri de ailedir. Aile, insanların belirli bir düzen içerisinde olmak istediği ilk dönemlerden itibaren, yani tarihin en başından beri, önemi haizdir. Zaman içinde geniş aile, çekirdek aile gibi farklı sınıflandırmalar yapılsa da her bireyin aklına gelen klasik bir aile tanımı bulunmaktadır. Buna göre aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan ve toplumun temeli olan sosyal

bir kurumdur. Bireyin toplum içerisinde nasıl davranacağını öğrendiği, kendi benliğinin ve değerinin ilk olarak farkına vardığı, sevmeyi ve sevilmeyi hissettiği ve yaşamına devam edebilmesi için temel ihtiyaçlarını karşıladığı bir yapıdır.

Ailenin temel üyelerinden biri olarak görülen çocuk, aile içinde önemli bir yere sahiptir. Hatta sadece aileler için değil toplumlar için de büyük anlamlar taşır ve toplumun geleceği olarak görülür. Bu bağlamda ebeveynler, çocuklarını iyi bir şekilde yetiştirmek ister, geleceğe hazırlar

ve kendi çocukluklarında yaşamadıkları güzellikleri onlara sunmaya çalışırlar.

Günümüzde teknolojinin hayatımız üzerinde büyük etkilere sahip olması nedeniyle ebeveynler çocuklarını nasıl yetiştirecekleri konusunda sorunlar yaşayabilmekte ve doğru ebeveynlik tutumları için arayışa girmektedirler. Her ebeveyn kendince yöntemler geliştirmekte ve bunun çocuğu için en uygun yöntem olduğunu düşünmektedir. Bu yöntemler arasında sıkça karşımıza çıkan bir model helikopter aile mode-

lidir. Helikopter aile kavramı ilk olarak Foster W. Cline ve Jim Fay tarafından 1990 yılında kullanılmıştır. Çocuklarının etrafında pervane olmaları, her ihtiyaçlarını karşılamaları ve onların sorumluluklarını dahi üstlenmeleri sebebiyle bu tür aileler tanımlanırken helikopter kavramı kullanılmıştır.

Helikopter aile modelinde ailenin merkezinde çocuk bulunmaktadır. Çocukerkil aile yapısıyla da ilişkili olan bu modelde çocuk, aileyi yönetmekte; aile, tüm planlarını çocuğa göre şekillendirmekte, çocuğun istekleri aile için nihai bir karar hâline gelmektedir. Örneğin, bu tür aileler çocuklarının istediği her şeyi almaya çalışmakta ve bunu çocuğun yararına olarak görmektedir. Ayrıca çocuğun kendi başına yapması gereken pek çok şeyi onun yerine yapmakta, çocuğuna aşırı korumacı davranmakta ve onunla bağımlı bir ilişki geliştirmektedir. Her ebeveyn çocuğunu korumak/kollamak ister ancak bir birey, kişiliğinin sağlıklı yönde gelişebilmesi için kendi yaş ve cinsiyetine uygun görevlere ve sorumluluklara ihtiyaç duymaktadır. Elbette her bireyin ilgiye, sevgiye, maddi ve manevi olarak desteklenmeye ihtiyacı vardır. Bununla birlikte ihmal bir çocuk için ne kadar zararlıysa aşırı ilgi de çocuğun kimliği ve gelişimi açısından o kadar zararlıdır. Çocuk gelişiminde ilgili tutum, sevgi ve merhamet, anlayışlı bir üslup oldukça önemlidir ancak bir çocuğun sürekli olarak korunması ilgi ya da sevgi değil bağımlılıktır.

Örneğin bir probleminiz olduğunda problemin çözümü nok-

Çocukerkil aileler çocuklarının istediği her şeyi almaya çalışmakta ve bunu çocuğun yararına olarak görmektedir. Ayrıca çocuğun kendi başına yapması gereken pek çok şeyi onun yerine yapmakta, çocuğuna aşırı korumacı davranmakta ve onunla bağımlı bir ilişki geliştirmektedir.

tasında sizin her istediğinizi yapan, söylediklerinizin dışında alternatifler geliştiremeyen bireylere mi yoksa yaşam tecrübesine güvendiğiniz, sizin için olumlu kararlar alabilecek yetkinlikte olan bireylere mi danışırdınız? Başka bir açıdan baktığınızda ise bir insan hayatının tüm evrelerinde içine girdiği ortamlarda son söz hakkına sahip olabilir mi? Elbette hayatta zorluklar vardır; elbette insanlar reddedilmekte, tüm istedikleri olmamakta ve başka insanlardan "hayır" cevabı alabilmektedirler. Çocukerkil ailelerde yetişen bireyler farklı ortamlara girdiklerinde insanlarla ilişki kurmakta zorlanabilmekte, bağımlı bir ilişkiye ihtiyaç duymakta ve her istediklerinin yapılmasını ya da tüm görev ve sorumluluklarının başka bireyler tarafından karşılanmasını istemektedirler. Ancak hayat koşulları ailelerinde alıştıkları şekilde olmayabilir. Bu nedenle reddedilen bireyler içlerine kapanmakta, sosyal ilişkiler kurarken zorlanmakta ve ruhsal hastalıklara daha açık hâle gelmektedirler.

Sağlıklı ailenin birçok işlevi bulunmaktadır. Bu tür aileler-

de bireyler; temel ihtiyaçlarını karşılamayı, sosyal ilişkiler kurmayı, sevmeyi-sevilmeyi, ait hissetmeyi, zorlukları nasıl aşacağını ve daha birçok şeyi öğrenmektedir. Ancak çocukerkil ailelerde bireyler öğrenen ya da ihtiyaçları olan varlıklar olarak görülmemekte; bunun yerine evin merkezinde olan, sürekli korunan ve kollanan, kendi görev ve sorumlulukları olmayan bir birey konumuna yerleştirilmektedir. Hoyrat bir şekilde istemeye alışmakta ve istedikleri yerine gelmediğinde agresif bir tutum geliştirebilmektedirler. Sorun yaşadıklarında bu sorunları kime aktaracakları, kimden destek görecekları konusunda ikileme düşmekte, ebeveynlerinden ayrılmak istememekte, yeni ortamlara girme konusunda zorlanmakta ve içten içe yalnız kalabilmektedirler.

Unutmayın bir bireyin ruhsal ve bedensel açıdan sağlıklı olabilmesi için yeterli bir sevgiye ve dengeli ebeveyn tutumuna ihtiyacı vardır. Yetersiz olan ilgi ve sevgi bireyler için ne kadar zararlıysa aşırı ilgi ve korumacı tutum da bir o kadar zararlıdır.